

Nr 88.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående avstående till Hudiksvalls stad av kronans rätt till gamla läroverkstomten i Hudiksvall med därå uppförda byggnader m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1915.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att den äganderätt till gamla läroverkstomten i Hudiksvall, nr 91 i stadens tredje kvarter enligt 1839 års karta, med å tomten uppförda, numera för läroverkets behov ej längre använda byggnader, som må tillkomma Kungl. Maj:t och kronan, må avstås till staden, under villkor att staden förbinder sig att allt framgent tillhandahålla fullgott läroverkshus med gymnastiksal och lekplan ävensom bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning åt rektor,

dels ock att läroverket i Hudiksvall må, mot det att staden Hudiksvall avskriver sin fordran å 5,800 kronor hos läroverkets byggnadsfond, till staden avstå tomterna nr 94 och 95 i stadens tredje kvarter enligt 1839 års karta.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden: HASSELROT,
               VON SYDOW,
               friherre BECK-FRIIS,
               STENBERG,
               LINNÉR,
               MÖRCKE,
               VENNERSTEN,
               WESTMAN,
               BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Westman anförde:

Avstående till
 Hudiksvalls
 stad av kro-
 nans rätt till
 gamla läro-
 verkstomten i
 Hudiksvall
 med därå
 uppförda
 byggnader
 m. m.

Stadsfullmäktige i Hudiksvall hava i en genom stadens magistrat till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse anhållit om nådigt medgivande, att högre allmänna läroverkets i nämnda stad numera utrymda byggnader måtte få av staden med full äganderätt besittas och innehavas.

I skrivelsen hava stadsfullmäktige anført:

Med höstterminen 1911 hade läroverket tagit i besittning de nya, modernt inredda lokaler, vilka staden, väsentligen för egna medel, låtit för dess behov uppföra. Då staden sålunda uppfyllt sin skyldighet att sörja för byggnader åt läroverket, vore det med rättvisa och billighet förenligt, att till staden med full äganderätt överlätas läroverkets gamla fastigheter, helst läroverket numera icke hade någon användning för desamma.

Då emellertid de förutvarande läroverksbyggnaderna vore uppförda för medel, lämnade av skilda bidragsgivare, vore den formella äganderätten till dem oklar. Den

gamla läroverksbyggnaden vore uppförd åren 1813—1815 för medel, till största delen tillskjatna från ärkestiftets byggnadskassa och till en mindre del anskaffade genom bidrag i penningar, materialier och dagsverken från korporationer i Hudiksvalls stad samt från norra och västra Hälsinglands socknar. Gymnastikbyggnaden och uthusbyggnaderna vore uppförda åren 1867—1868 genom Hudiksvalls stads försorg samt delvis med bidrag från Gävleborgs läns landsting och ärkestiftets byggnadskassa.

Reparationerna å byggnaderna hade i äldre tider väsentligen bekostats av ärkestiftets byggnadskassa, i senare tider huvudsakligen av läroverkets byggnadsfond. — Upplysningsvis borde slutligen meddelas, att den tomt, varå läroverkets gamla fastigheter vore uppförda, vore år 1813 inköpt genom magistratens försorg och alltså otvivelaktigt tillhörde Hudiksvalls stad.

Stadsfullmäktige hade i detta ärende vänt sig till Kungl. Maj:t, då hindren för de avsedda fastigheternas överlåtande till Hudiksvalls stad icke kunde undanröjas annorledes än genom ett avgörande av Kungl. Maj:t.

Genom nådig remiss har kammarkollegium erhållit befallning att efter vederbörandes hörande avgiva utlåtande i ärendet. Ur de av kammarkollegium infortrade yttrandena må följande anföras.

Rektorn vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall K. Nordlund har förklarat sig vitsorda riktigheten av de i stadsfullmäktiges anökning meddelade allmänna uppgifterna rörande de bidrag, som från skilda håll lämnats för uppförande av de nu utrymda läroverksbyggnaderna, samt delvis närmare preciserat dessa uppgifter. Enligt redovisningar, som år 1815 av läroverkets dåvarande inspektör och rektor insänts till domkapitlet i Uppsala, hade för den äldre läroverksbyggnadens uppförande genom domkapitlets försorg kontant levererats omkring 6,275 riksdaler banko. Vidare hade i orten upplånats sammanlagt 1,925 riksdaler banko, vilket belopp ävenledes torde slutligen hava likviderats genom domkapitlet. Från socknarna i Hälsinglands norra kontrakt hade genom fria sammanskott lämnats omkring 700 riksdaler banko jämte en del materialier. Även från Hälsinglands västra kontrakt och möjligen från några socknar i södra Hälsingland torde bidrag hava lämnats. I Hudiksvall hade inom skilda korporationer hopsamlats omkring 430 riksdaler banko, varjämte bantverkare m. fl. bistått med dagsverken och materialier — i vilken utsträckning syntes ej nu kunna utredas.

1867—1868 års gymnastikbyggnad och de samtidigt uppförda uthusbyggnaderna hade, enligt vad av stadens räkenskaper framginge, kostat sammanlagt 35,523 kronor 48 öre, därav ärkestiftets byggnadskassa försträckt 7,000 kronor och Gävleborgs läns landsting 6,000 kronor.

Detaljerade uppgifter rörande reparationskostnader vore svåra att sammanställa. Dock förtjänade särskilt omnämnas, att medlen för en å den äldre läroverksbyggnaden år 1885 verkställd större reparation anskaffats genom ett av Hudiksvalls stad beviljat räntefritt lån, vilket skulle, i mån av byggnadsfondens tillgångar, till kapitalet gäldas med högst 500 kronor för år. Av detta lån återstode 5,800 kronor, vilket belopp stadsfullmäktige nyligen beslutit att under vissa villkor avskriva.

I övrigt ville rektorn vitsorda, att Hudiksvalls stad på ett i allo erkännansvärt sätt sorjt för anskaffande av nya tidsenliga lokaler för läroverkets behov samt att läroverket numera icke hade någon som helst användning för de gamla byggnaderna. Rektorn tillstyrkte därför stadsfullmäktiges ansökning.

Magistraten i Hudiksvall har hänvisat till rektorns utredning. Den i ärendet meddelade uppgiften om tomtens förvärv grundade sig på ett i läroverkets arkiv befinnligt inventarium, där det finnes antecknat, att tomten förvärvats genom magistratens försorg. Riktigheten härav hade emellertid ej kunnat konstateras ur magistratens protokoll, enär ekonomie-protokollen för de år, då detta förvärv skulle hava ägt rum, saknades i magistratens arkiv.

Beträffande tillkomsten av 1867—1868 års gymnastikbyggnad kunde magistraten med ledning av drätselkammarens räkenskaper vitsorda riktigheten av de uppgifter, som lämnats av rektorn. Rektorns uppgifter i fråga om tillkomsten av den åren 1813—1815 uppförda byggnaden vore magistraten däremot icke i tillfälle att vitsorda, enär dessa uppgifter huvudsakligen vore hämtade från handlingar, förvarade i domkapitlets arkiv.

På skäl, som anförts av stadsfullmäktige och rektorn, tillstyrkte magistraten ansökningen, särskilt som några berättigade anspråk å de gamla läroverksbyggnaderna, så vitt magistraten kunnat finna, icke kunde göras från andra håll.

I domkapitlet i Uppsala den 15 maj 1912 avgivna yttrande har anförts, att domkapitlet, enligt vad dess räkenskaper utvisade, till nybyggnad och reparation av Hudiksvalls allmänna läroverkshus under åren 1814—1868 utbetalat sammanlagt omkring 26,660 kronor av stiftets byggnadskassas medel. Domkapitlet hade icke något att erinra mot bifall till ansökningen.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i Gävleborgs län har i skrivelse den 23 maj 1912 tillstyrkt ansökningen.

Från *pastorsämbetet i Hudiksvalls församling* har kammarkollegium inhämtat vissa upplysningar rörande ett beslut å kyrkostämman med Hudiksvalls församling den 31 maj 1894, varom närmare här efteråt förmäles, och *stadsfullmäktige* hava på given anledning meddelat, att kostnaden för de nya läroverksbyggnaderna till den 5 maj 1914 uppgått till 446,816 kronor 43 öre, därav Gävleborgs läns landsting tillskjutit 30,000 kronor och Hudiksvalls stad det övriga.

Under utredningen i ärendet hos kammarkollegium meddelade *arkivarien i kammararkivet* i avgivet, av bilagor åtföljt tjänstememorial vissa upplysningar rörande stiftets byggnadskassa, kostnaderna för den åren 1813—1815 uppförda läroverksbyggnaden m. m. Bland bilagorna befann sig ett »utdrag ur räkenskaperna för uppförandet av skolhuset i Hudiksvall under åren 1813—1815».

I underdånigt utlåtande den 22 september 1914 har *kammarkollegium*, jämte redogörelse för vissa av kollegiet föranstaltade undersökningar i fråga om Hudiksvalls stads skyldighet att tillhandahålla läroverkshus, anförde:

Av de i kammararkivet förvarade räkenskaperna rörande byggandet av gamla skolhuset i Hudiksvall för åren 1813—1815 — i vilka räkenskaper antecknats, att någon särskild fond icke blivit »till denna av Kungl. Maj:t i nåder fastställda byggnad anslagen» — framgår, att av kostnaderna för byggnaden, uppgående till sammanlagt 11,160 riksdaler 8 skillingar $11\frac{1}{8}$ rundstycken banko, 7,111 riksdaler 5 skillingar $6\frac{1}{8}$ rundstycken banko bestritts av »ärkestiftets skolhus' reparationskassa», varmed avses stiftets byggnadskassa, 1 925 riksdaler banko utgjort upplånade medel, 1,997 riksdaler 46 skillingar 9 rundstycken banko influtit i bidrag från stiftets prästerskap

m. fl. samt återstoden 126 riksdaler 4 skillingar 8 rundstycken banko uppkommit genom försäljning av det förutvarande skolhuset. På sätt i räkenskaperna angives vara avsett, hava, enligt av rektorn Nordlund lämnad uppgift, nämnda upplånade medel sedermera ersatts av stiftets byggnadskassa.

Då sålunda större delen av berörda kostnader bestritts av medel från stiftets byggnadskassa samt dessutom, enligt vad inhämtas av domkapitlets yttrande i ärendet, för sagda byggnads underhall under en följd av år från omförmälda kassa utbetalts avsevärda belopp, torde man vara berättigad att anse samma byggnad till väsentligaste delen vara en statsverkets tillhörighet.

Enligt av Nordlund lämnad uppgift, vars riktighet icke motsäges av vad som framgått vid anställda undersökningar, har till de till 35,523 kronor 48 öre uppgående kostnaderna för den gymnastikbyggnad vid läroverket i fråga och de därtill hörande uthusbyggnader, vilka åren 1867 och 1868 blivit uppförda, nämnda byggnadskassa bidragit med 7.000 kronor, och torde med avseende härå statsverket kunna anses äga del i sagda byggnader.

Vad vidkommer gamla läroverkstomten har visserligen av stadsfullmäktige uppgivits, att äganderätten till densamma skulle tillhöra staden, men har någon åtkomst-handling till tomten icke kunnat företes. I varje fall är det icke uteslutet, att till inköp av tomten kan hava använts någon del av de medel, som lämnats från Uppsala stifts byggnadskassa för den gamla skolhusbyggnadens uppförande. Enligt vad kollegium inhämtat, har under 1890-talet den ursprungliga läroverkstomten blivit tillökt med visst område, som utlagts till lekplats för lärjungarna. En del av detta område utgöres av mark med en areal av 5,166 kvadratfot, som jämlikt den för prästerskapet i Hudiksvalls stadsförsamlings och Idenors landsförsamlings pastorat genom nådig resolution den 18 december 1863 fastställda lönereglering upplåtits till trädgård åt komministern i stadsförsamlingen. På framställning av läroverkets rektor beslöt emellertid stadsförsamlingen å kyrkostämman den 31 maj 1894 att till läroverket med full äganderätt avstå nämnda trädgård, mot det att till kyrkan överlämnades äganderätten till läroverkets i annat kvarter av staden belägna trädgård om 5,172 kvadratfot; varjämte bestämdes, att komministern i stället för förmanen av trädgård skulle av församlingen årligen erhålla ett belopp av 30 kronor. Nådig fastställelse av berörda beslut synes ej hava sökts.

Kollegium hemställer alltså i underdånighet, det Kungl. Maj:t täcktes — med förklarande att Kungl. Maj:t later bero vid det på grund av Hudiksvalls stadsförsamlings beslut den 31 maj 1894 verkställda utbyte av allmänna läroverket i staden tillhörig mark mot mark, som varit upplåten åt komministern i nämnda församling — föreslå riksdagen medgiva, att den äganderätt till gamla läroverkstomten i Hudiksvall med därå uppförda, numera för läroverkets behov icke längre använda byggnader, som tillkommer Kungl. Maj:t och kronan, må avstås till staden, under villkor att staden till domkapitlet i Uppsala avlämnar skriftlig förbindelse att allt framgent tillhandahålla fullgott läroverkshus med gymnastikal och lekplan ävensom bostad eller i behörig ordning bestämd hyresersättning åt rektor.

Uti infortrat, den 22 december 1914 avgivet utlåtande har *läroverksöverstyrelsen* yttrat:

Genom beslut å sockenstämma med Hudiksvalls stads församling den 31 mars 1861 åtog sig sagda stad fulla ansvaret för läroverksbyggnad och dess underhall emot åtnjutande av de bidrag därtill, som möjligen kunde erhållas dels av ärkestiftets bygg-

nadskassa, dels av invånarna i orten. I enlighet med detta åtagande har staden med bidrag ur stiftets byggnadskassa för högre allmänna läroverket på sin tid uppfört ny gymnastikbyggnad och till stor del på egen bekostnad reparerat det gamla läroverks-
huset samt slutligen på staden tillhörig, fritt belägen och tillräckligt rymlig tomt låtit uppföra den nya, tidsenliga läroverksbyggnad, som alltsedan höstterminen 1911 disponeras av högre allmänna läroverket i Hudiksvall. Kostnaderna för sistnämnda byggnad uppgingo till 446,816 kronor 43 öre, därav Gävleborgs läns landsting bidragit med 30.000 kronor och återstoden gäldats av staden Hudiksvall. Därjämte lämnar staden i enlighet med bestämmelserna i § 216 mom. 1 av gällande läroverksstadga skälig hyresersättning åt läroverkets rektor.

Vid sådant förhållande och då läroverket icke har något behov av de förutvarande läroverksbyggnaderna, synes det överstyrelsen billigt, att den äganderätt till den gamla läroverkstomten i Hudiksvall med därå uppförda, för läroverket numera obehövlige byggnader, som må tillkomma Kungl. Maj:t och kronan, avstås till staden Hudiksvall.

Slutligen har *justitiekanslersämbetet* jämlikt nådig remiss yttrat sig i ärendet. Enligt underdånig skrivelse den 6 februari 1915 har ämbetet vid de remitterade handlingarnas granskning icke funnit något att erinra mot kammarkollegiets hemställan, så vitt angår den gamla läroverkstomten med därå uppförda byggnader.

Justitiekanslersämbetets yttrande leder över till ett annat ärende, som med det nu omförmälda har sådant sammanhang, att jag nu bör i underdånighet föredraga detsamma. Det gäller vissa till lekplats vid den gamla läroverkstomten upplåtna områden.

I rektorn Nordlunds i det föregående intagna yttrande omnämnes i förbigående, hurusom Hudiksvalls stad försträckt läroverket ett räntefritt lån, varmed kostnaderna för en å den gamla läroverksbyggnaden år 1885 verkställd reparation bestritts. Härmed avses ett mellanhavande mellan staden och läroverket, vilket uppkommit på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 10 oktober 1884. Genom nådigt brev nämnda dag bifölls nämligen på det sätt en av Hudiksvalls stadsfullmäktige gjord framställning om ersättning för bestridda kostnader för reparationer å läroverkshuset, att från och med år 1885, och intill dess stadens utgifter för ifrågavarande reparationsarbeten blivit till kapitalet ersatta, finge från läroverkets byggnadsfond till stadskassan årligen utgå ett belopp av 500 kronor, för så vitt byggnadsfonden, sedan övriga densamma åliggande utgifter blivit bestridda, därtill lämnade tillgång.

Denna transaktion mellan staden och läroverket har givit upphov till en framställning, vilken innehålles i en av rektorn Nordlund å vederbörande läroverkskollegiums vägnar till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse, däri anförts:

Läroverkets av förutnämnda anledning uppkomna skuld till staden utgjorde ursprungligen 7,800 kronor, men den hade genom inalles fyra avbetalningar nedbragts till 5,800 kronor. Den sista avbetalningen skedde år 1895; sedan dess hade ej någon avbetalning gjorts eller från stadens sida påfordrats. År 1911 hade delegerade för byggnadsfondens förvaltning ingått till stadsfullmäktige med anhållan, att berörda fordran måtte avskrivas. Såsom av ett Nordlunds skrivelse bilagt protokollsutdrag framginge, hade stadsfullmäktige bifallit denna framställning, dock med villkor att staden av läroverket erhöles tomterna nr 94 och 95 i tredje kvarteret. Nämnda tomter hade, enligt vad bilagda handlingar utvisade, på grund av donationer kommit i läroverkets ägo. Den ena av dessa, tomten nr 95, hade år 1891 skänkts av numera avlidne kronofogden T. Lidén. Den andra, tomten nr 94, hade på det sättet blivit läroverkets egendom, att änkefru Carolina Charlotta Dahlbom år 1891 donerat en ungefär lika stor tomt till läroverket, vilken tomt, nr 77 i tredje kvarteret, emellertid år 1895 utbyttes mot den till stadens komminister anslagna, för det avsedda ändamålet lämpligare tomten nr 94. Berörda tomter jämte den av Hudiksvalls stad förvärfvade, bredvid dessa belägna tomten nr 96 i tredje kvarteret utgjorde en öppen lekplats nedanför de gamla, numera av läroverket icke disponerade läroverksbyggnaderna. Då nu läroverket å annan trakt i staden tagit sina nya byggnader i besittning och staden invid dessa byggnader berett lärjungarna en stor och rymlig lekplats, hade läroverket icke något som helst behov av berörda tomter, varför läroverkskollegiet icke hade något att invända mot den av stadsfullmäktige i Hudiksvall föreslagna transaktionen. Såsom av en bifogad handling framginge, hade änkefru Dahlbom lämnat sitt medgivande därtill, att tomten nr 94 finge överlätas till staden, varigenom det laga hinder för överlåtelsen, som kunde anses förefintligt i donationsbrevets ordalydelse, syntes vara, åtminstone i det väsentliga, undanröjt. Däremot kunde, då givaren av tomten nr 95 vore avliden, endast genom beslut av Kungl. Maj:ts det hinder undanröjas, som det för denna gåva grundläggande donationsbrevets lydelse syntes innebära. Därjämte torde läroverket över huvud icke hava rätt att utan Kungl. Maj:ts medgivande avhända sig detsamma tillhörig mark.

Skrivelsen slutar med hemställan, att Kungl. Maj:ts tackte undanröja eventuellt förefintliga lagliga hinder för överlåtande till Hudiksvalls stad av tomterna nr 94 och 95 i tredje kvarteret enligt 1839 års karta samt lämna medgivande till en sådan överlåtelse under det villkor, att stadsfullmäktige i Hudiksvall avskreve sin fordran å högre allmänna läroverkets i Hudiksvall byggnadsfond till belopp av 5,800 kronor.

Läroverkets åtkomst till de båda tomterna nr 95 och 94 framgår av följande vid Nordlunds skrivelse fogade tre handlingar:

Avskrift.

1) Gåvobrev.

Till Hudiksvalls högre allmänna läroverk skänker jag härigenom den mig tillhöriga trädgården nr 95 i Hudiksvalls stads tredje kvarter enligt 1839 års karta att av läroverket ägas och besittas med full äganderätt, och får jag av förekommen anledning förklara, att ovannämnda fastighet må, där sådant finnes kunna främja avsikten med denna gåva, som är att bereda möjlighet för läroverket att förvärva tomt till lekplats, av läroverket förvandlas i penningar eller annan mark. Gåvle den 1 december 1893.

Thore Lidén.

N. Molin.

På en gång närvarande vittnen:

Emil Södergren.

Vidimeras ex officio

Karl Nordlund.

Rektor.

Avskrift.

2) Gåvobrev.

Jag Carolina Charlotta Dahlbom, född Fougt, skänker härigenom till Hudiksvalls högre allmänna läroverk den mig tillhöriga trädgården nr 77 i stadens tredje kvarter enligt 1839 års karta att av läroverket ägas och besittas med full äganderätt, och får jag av förekommen anledning förklara, att ovannämnda fastighet, där sådant finnes kunna främja avsikten med denna gåva, som är att bereda möjlighet för läroverket att förvärva tomt till lekplats, av läroverket förvandlas i penningar eller annan mark. Hudiksvall den 26 januari 1891.

Carolina Charlotta Dahlbom, född Fougt.

På en gång närvarande vittnen:

Leopold Roos.

Läroverksadjunkt.

Axel Härdelin.

Kapten.

På grund av h. domkapitlets i Uppsala bemyndigande av den 4 februari 1891 mottages den genom ovanstående gåvobrev till Hudiksvalls allmänna läroverk donerade fastighet. Hudiksvall den 25 februari 1891.

Å Hudiksvalls allmänna läroverks vägnar:

August Schagerström.

Rektor.

Vidimeras ex officio

Karl Nordlund.

Rektor.

Avskrift.

3)

Undertecknade, G. A. Schwartz, ordförande i Hudiksvalls kyrkostämma, och A. P. Schagerström, rektor vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall och ordförande i läroverkets kollegium, hava nedanstående dag på grund dels av läroverkskollegii beslut av den 27 januari 1894, § 6, dels av kyrkostämmans beslut den 31 maj 1894, § 3, å ovan omförmälda kyrko-tämmas och läroverkskollegii vägnar bortbytt deras ägande fastigheter, nämligen, undertecknad G. A. Schwartz trädgårdstomten i tredje kvarteret, utmärkt på 1823 års karta med röd nr 233 och svart nr 90, svarande emot nr 94 enligt 1839 års karta eller s. k. komministergården, till högre allmänna läroverket i Hudiksvall och undertecknad A. F. Schagerström trädgårdstomten i tredje kvarteret, utmärkt med nr 75 med svart eller 215 med rött bläck enligt 1823 års karta, svarande emot nr 77 med svart bläck enligt 1839 års karta, till kyrkoförsamlingen i Hudiksvall. I följd härav avhända vi oss berörda fastigheter och tillägna dem var den andre med allt vad därtill hörer och lagligen tillvinnas kan att tillträda omedelbarligen samt därefter okvalt äga och besitta.

Av denna handling äro tvenne lika lydande exemplar upprättade, varav vi vadera ett till oss tagit. Hudiksvall den 11 maj 1895.

Å kyrkostämmans vägnar:

G. A. Schwartz.
Kyrkostämmans ordförande.

Å högre allmänna läroverkets vägnar:

August Schagerström.
Rektor.

Egenhändiga namnteckningar bevittna:

Algot Ljunggren.
Läroverksadjunkt.

Frans Rodenstam.
Läroverksadjunkt.

Vidimeras ex officio

Karl Nordlund.
Rektor.

Förutnämnda skriftliga medgivande rörande överlåtandet till staden av tomten nr 94 lyder enligt företett original sålunda:

Jag, Carolina Charlotta Dahlbom, som, i syfte att bidraga till beredande av lekplats för läroverkets ungdom, genom gåvobrev den 26 januari 1891 till Hudiksvalls högre allmänna läroverk donerade den mig tillhöriga trädgårdstomten nr 77 i stadens tredje kvarter enligt 1839 års karta, sedermera av läroverket jämlikt medgivande i gåvobrevet utbytt mot tomten nr 94 i tredje kvarteret enligt samma karta, förklarar mig nu, med särskild hänsyn därtill, att Hudiksvalls stad numera anskaffat en för läroverket fullt lämplig lekplats, icke hava något att invända däremot, att läroverket till Hudiksvalls stad överlämnar sistnämnda tomt nr 94 som vederlag för att staden avskriver en dess fordran å läroverkets byggnadsfond av 5,800 kronor. Hudiksvall den 31 oktober 1912.

Carolin Dahlbom.

Vittna:

Elsa Nordlund.

Sophie Fougt.

Det av Nordlund åberopade, vid hans skrivelse fogade utdraget av stadsfullmäktiges protokoll utvisar, att stadsfullmäktige den 13 december 1911 till behandling förehaft en av delegerade för förvaltningen av läroverkets byggnadsfond gjord framställning om avskrivning av stadens omförmälda fordran å byggnadsfonden, 5,800 kronor. Framställningen hade motiverats därmed, att byggnadsfonden måste anlitas för åstadkommande av medel till möblering av de nya läroverkslokalerna. Härför måste ett lån å några tusen kronor upptagas, och byggnadsfondens ställning vore sådan, att det syntes antagligt, att vederbörligt tillstånd till lånets upptagande ej kunde erhållas, om fonden fortfarande vore belastad med den förutnämnda skulden å 5,800 kronor. Med bifall till vad drätselkammaren tillstyrkt beslöto stadsfullmäktige att avskriva stadens ifrågavarande fordran hos byggnadsfonden, med villkor att staden i vederlag erhöile av läroverket med full äganderätt tomterna nr 94 och 95 i tredje kvarteret.

I avgivet utlåtande den 14 november 1912 har *läroverksöverstyrelsen* tillstyrkt bifall till den av Nordlund gjorda underdåniga framställningen.

Detta tillstyrkande har överstyrelsen grundat därpå, att läroverket numera ej hade någon användning för ifrågavarande tomter, att överlåtandet skulle för läroverket medföra den fördelen, att skulden å 5,800 kronor bleve avskriven, samt att staden invid de nya läroverksbyggnaderna ställt till läroverkets förfogande en synnerligen rymlig lekplats, varigenom det med omförmälda tomters donerande till läroverket avsedda ändamålet numera vore genom stadens försorg på annat sätt tillgodosett.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i Gävleborgs län erhöll sedermera nådig befallning att avgiva utlåtande i ärendet och därvid lämna utredning angående värdet av de till överlåtelse ifrågasatta tomterna.

I skrivelse den 22 februari 1915 har Kungl. Maj:ts befallningshavande tillstyrkt bifall till framställningen. Vid skrivelsen var fogad en genom magistraten i Hudiksvall införskaffad utredning rörande tomternas värde. Utredningen, vilken lämnats av stadens byggnadskontor, utvisar, att tomterna vardera innehölle 458,28 kvadratmeter. Då taxeringsvärdet för närbelägna tomter utgjorde en krona 50 öre—2 kronor för kvadratmeter, kunde de båda tomternas sammanlagda värde beräknas till 2,000 kronor.

Slutligen har *justitiekanslersämbetet* den 4 mars 1915 avgivit infortrat utlåtande i ärendet.

Under förutsättning, yttrar kanslersämbetet, att det i handliugarna omförmälda utbytet av den till läroverket donerade tomten nr 77 i stadens tredje kvarter enligt 1839 års karta mot den till komministern anslagna tomten nr 94 i stadens tredje kvarter enligt samma karta blivit med vederbörandes medgivande av Kungl. Maj:ts godkänt, hade kanslersämbetet för sin del icke något att erinra mot den nu föreliggande framställningen, för vars bifallande samtycke emellertid erfordrades jämväl av riksdagen.

Departementschefen.

Såsom av det anförda framgår, gälla de ärenden, jag nu omförmält, dels den gamla läroverkstomten, varå läroverkets gamla byggnader äro förlagda — det är denna tomt, som avses i stadsfullmäktiges framställning — dels två tomter, som på grund av donationer tillkommit läroverket och vilka, jämte en av staden inköpt tomt, upplåtits till lekplats vid den gamla skolgården.

Av vad ovan meddelats samt av upplysningar, som infordrats från magistraten i Hudiksvall, framgår, att den gamla skoltomten, nr 91 i stadens tredje kvarter, innehåller 1,399,85 kvadratmeter, att de två på grund av donationer läroverket tillhöriga tomterna, nr 94 och 95, vardera innehålla 458,28 kvadratmeter samt att den tomt, som staden inköpt och upplåtit till lekplats vid den gamla skolgården, utgör 1,819,5 kvadrat-

meter. Summan av dessa arealer utgör 4,135,91 kvadratmeter. Vidare utvisar en av magistraten meddelad uppgift, att den nya läroverkstomten i areal innehåller omkring 12,700 kvadratmeter.

Å en tillika infordrad karta äro samtliga nu omförmälda tomter utmärkta. Tomten nr 77 ligger i omedelbar närhet av tomterna 94, 95 och 96, vilka tillsammans bilda ett slutet, av fyra gator omgivet område, genom en av dessa gator skilt från tomten nr 91.

På grund av vad i det av stadsfullmäktige anhängiggjorda ärendet förekommit anser jag mig böra i avseende å den gamla läroverkstomten nr 91 med därå uppförda byggnader tillstyrka proposition till riksdagen i huvudsaklig anslutning till vad kammarkollegium hemställt

Vid den ifrågasatta överlåtelsens beviljande har kammarkollegium velat fästa ett villkor av väsentligen enahanda innebörd som de, vilka under de senare åren plägat av Kungl. Maj:t uppställas i sammanhang med inrättande av nya lärartjänster vid de allmänna läroverken. Någon sådan tjänst har ej efter genomförandet av 1904 års läroverksreform inrättats vid Hudiksvalls läroverk, och staden har sålunda icke av berörda anledning gjort någon utfästelse i omförmälda avseende. Med hänsyn till innehållet av sockenstämmobeslutet den 31 mars 1861 samt de krav i fråga om rektorsbostad eller hyresersättning åt rektor, lekplan och gymnastiksal, som äro uppställda i gällande läroverksstadga, är det emellertid att antaga, att stadsfullmäktige icke skola undandraga sig uppfyllandet av berörda villkor, så mycket mindre som för närvarande intet synes vara att erinra mot det sätt, varpå stadsfullmäktige i berörda avseenden tillgodosett läroverket.

Även den av Nordlund å läroverkskollegiets vägnar gjorda framställningen är jag beredd att understödja. Denna frågas avgörande i enlighet med Nordlunds förslag synes för läroverket vara fördelaktigt, då tomterna nr 94 och 95, vilka såsom numera ej för läroverket behövlige skulle avstås till staden, icke representera högre värde än omkring 2,000 kronor, men läroverkets byggnadsfond skulle befrias från en densamma påvilande skuld å 5,800 kronor. Även detta ärende bör underställas riksdagen. För stadens fria förfogande över den av staden inköpta och till lekplats upplåtna tomten nr 96 läser Kungl. Maj:t finna hinder icke möta.

En framställning till riksdagen i sistberörda ärende förutsätter, att det omförmälda utbytet av tomterna nr 77 och 94 vunnit bekräftelse. I själva verket har så redan skett genom viss föreskrift i Kungl. Maj:ts den 26 september 1913 givna resolution angående lönereglering för prästerskapet i Hudiksvalls pastorat, vilken lönereglering har trätt i kraft den 1 maj 1914.

Jag tillstyrker, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva,

dels att den äganderätt till gamla läroverkstomten i Hudiksvall, nr 91 i stadens tredje kvarter enligt 1839 års karta, med å tomten uppförda, numera för läroverkets behov ej längre använda byggnader, som må tillkomma Kungl. Maj:t och kronan, må avstås till staden, under villkor att staden förbinder sig att allt framgent tillhandahålla fullgott läroverkshus med gymnastiksal och lekplan ävensom bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning åt rektor,

dels ock att läroverket i Hudiksvall må, mot det att staden Hudiksvall avskriver sin fordran å 5,800 kronor hos läroverkets byggnadsfond, till staden avstå tomterna nr 94 och 95 i stadens tredje kvarter enligt 1839 års karta.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, i nåder gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Christer d'Albedyhll.